

Hoge commissaris te Djakarta (Lamping) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen), 29 sept. 1950

Voor Van Maarseveen persoonlijk, mede voor Stikker en Schokking persoonlijk.

28 dezer heeft Gieben bij zijn afscheidsbezoeken aan de Ministers Natsir, Wongsonegoro, Djuanda en Pelaupessy de volgende bijzonderheden vernomen over nieuwe missie Leimena als aangekondigd in mijn SP 23. Alle Ministers legden sterk nadruk op confidentiële van hun mededelingen. Ter vermindering van onrust willen zij de nieuwe poging Leimena geheim houden, zo zelfs, dat in het Parlement ernaar te stellen vragen door de Regering ontkennend zullen worden beantwoord.

Enige tijd geleden uit Ambongemeenschap buiten Ambon een initiatief gerezen om oplossing van het Ambongeschil te bereiken. Deze beweging pleegt te worden aangeduid als "broedermissie". Een der leiders, een zekere Kailolo in wiens voordeel als onderhandelaar spreekt, dat hij goede contacten heeft gehad met thans in Ambon aanwezige groen en rood baretten, wegens aan hun familieleden verleende steun. Een andere figuur in die beweging is KNIL-luit. Ferdinandus. Deze broedermissie wordt door de RI en met name door Leimena en Pelaupessy achter de schermen gesteund. Kailolo is met het Rode Kruisschip Kasimbar meegevaren met de bedoeling om contact met Ambon te leggen. Omtrent resultaten van zijn poging is niets bekend. Thans is door het Kabinet aan Leimena opdracht gegeven een laatste poging tot leggen van contact met Ambon te doen. Hem zijn daarbij tamelijk uitgebreide volmachten verleend. Zo zal aan Ambon autonomie binnen de in de grondwet daarvoor aangegeven grenzen in vooruitzicht gesteld kunnen. Ook inzake toezegging van amnestie zal Leimena vrij ver mogen gaan mits daarbij Soumokil blijft uitgezonderd. De wijze waarop Leimena zijn contact tot stand brengt wordt geheel aan hem overgelaten. Tijdslimiet is hem in wezen ook niet gesteld ook al zal niet te lang op resultaat gewacht kunnen worden. Leimena is 27 dezer per Catalina via Makassar naar Namlea gereisd waar hij met daar reeds enige tijd vertoevende RI-gouverneur der Molukken Rehatta besprekingen voert en vermoedelijk met deze samen naar Piru (West-Ceram) vertrekt. Hij zal pogen de eventueel reeds door Kailolo gesponnen draden op te vatten en overigens zelfstandig trachten met Ambon in onderhandeling te treden.

Inzake autonomie en amnestie zal het Kabinet zijn aan het Parlement voor te leggen standpunt eerst gedetailleerd bepalen, na van door Leimena behaalde successen te hebben kennisgenomen. Het Kabinet heeft begrip voor de van Ambon te verwachten voorwaarden, dat geen Javanen in het Molukse bestuurscorps zullen dienen en geen uit Javanen samengestelde APRI in de Molukken gedetacheerd moet blijven. Naar Simatupang zich tegenover Alons uitspraak staat men er niet afwijzend tegenover dat de zich thans in Ambon bevindende ex-KNIL ondanks het verstrijken van de hier aangestelde termijn alsnog desgewenst naar APRI overgaat. Omtrent kwestie Soumokil is het Kabinet verdeeld. Enerzijds begrijpt men dat gebaar van amnestie verzwakt door Soumokil uitsluiten, anderzijds meent men dat de publieke opinie te sterk op Soumokils bestraffing zal staan. Men hoopt op mogelijkheid van Soumokils uitwijken naar het buitenland.

Uit een en ander is dunkt mij, mede gezien het feit dat Natsir tot dusver de UNCI nog niet heeft willen ontvangen, conclusie te trekken dat de meerderheid van het Kabinet niet bereid is aanbod van UNCI 's goede diensten te aanvaarden, doch dat anderzijds het Kabinet begrijpt nog één poging te moeten wagen alvorens tot geweld over te gaan, waarbij misschien niet geheel is te ecarteren de behoefte om later eventueel tegenover het internationale forum de positie van Indonesië te versterken. De UNCI is mijnerzijds terstond vertrouwelijk ingelicht en reciprocereerde dat door aanbieding van de briefwisseling UNCI-Rum die ik per luchtpost toezond. De UNCI blijft inmiddels aandringen op het gevraagde onderhoud met Natsir.